

Kỹ thuật trồng Cây Dầu lai (Dầu mè, Cọc rào)

Cây Dầu lai được trồng làm hàng rào bao quanh vườn nhà, nương rẫy và được từ Bắc đến Nam.

Từ hạt Dầu lai ép ra dầu thô (hạt Dầu lai có hàm lượng dầu trên 30%); từ dầu thô, tinh luyện được dầu diezen sinh học và glyxelin; dầu diezen sinh học được sản xuất từ hạt Dầu lai có giá thành rẻ, chất lượng tốt, là loại dầu sạch, thân thiện với môi trường, giảm lượng khí thải gây hiệu ứng nhà kính, là loại dầu cháy hết và không có lưu huỳnh gây độc hại.

Bã hạt Dầu lai sau khi ép dầu có thành phần protein cao nên có thể làm thức ăn gia súc (sau khi khử các độc tố) hoặc làm phân bón hữu cơ chất lượng cao.

Một số bộ phận của cây Dầu lai cũng được sử dụng làm thuốc chữa bệnh như: lá, vỏ, rễ cây và hạt; nó thường dùng để chữa bệnh trĩ, phong thấp, đau răng, cầm máu, nhuận tràng, tiêu viêm, làm lành vết thương.

Cây Dầu lai được đánh giá cao về tác dụng tốt với môi trường; cây có khả năng chịu hạn, chịu nghèo dinh dưỡng, sinh trưởng, phát triển được ở hầu hết các loại đất xấu, đất dốc; cây khó cháy do vỏ cây, cành, lá có dịch giữ ẩm; Dê, cừu, trâu, bò không ăn lá, không phá cây; có thể trồng cây Dầu lai trên vùng đất cát khô hạn để che phủ đất, hạn chế bốc thoát nước, chắn gió và chống cát bay; trồng trên đất dốc để chống xói mòn, trồng ở các bãi thải khai thác khoáng sản để phục hồi hệ sinh thái.

Có thể nói, cây Dầu lai là loài cây đa tác dụng góp phần bảo vệ và cải thiện môi trường; đồng thời, có giá trị kinh tế, cho thu nhập nhanh (trồng 1 năm đã có quả). Thị trường tiêu thụ không hạn chế; phát triển trồng cây Dầu lai có ý nghĩa xã hội lớn, tạo nhiều việc làm và tăng thu nhập cho người lao động đặc biệt ở các vùng đất khô hạn, đất xấu, đất dốc.

* Kỹ thuật trồng cây Dầu lai bằng hạt

1. Trồng trực tiếp bằng hạt

- Thời vụ trồng: vào mùa mưa khi đất đã đủ ẩm.

- Chuẩn bị đất trồng: Cày toàn bộ diện tích để diệt cỏ, diệt cây gai, cây bụi và cày 2 lần để đất tơi xốp.

- Mật độ trồng và khoảng cách trồng: 1.700 cây/ha, hàng cách hàng 3m, cây cách cây 2m (3mx2m); 2.500 cây/ha (2mx2m); 3.300 cây/ha (2mx1,5m), 5.000 cây/ha (2mx1m), thường trồng dày ở vùng đất cát khô hạn.

- Bón lót bằng phân chuồng hoai hoặc phân hữu cơ vi sinh tối thiểu 0,5kg/hố trộn đều với đất ở nơi sẽ gieo hạt.

- Hạt giống được ngâm một đêm sau đó ủ cho nứt nanh (nảy mầm) rồi đưa đi gieo hạt trực tiếp trên diện tích đã chuẩn bị.

Cũng có thể gieo hạt sau khi ngâm một đêm (không ủ) trường hợp này phải gieo 2 đến 3 hạt vào một hố.

- Cách gieo hạt: Dùng tay ấn hạt vào đất đã trộn phân bón lót, hạt để nằm ngang, ấn sâu xuống khoảng 2cm sau đó lấp một lớp đất mỏng 1cm.

2. Trồng bằng cây con gieo ươm từ hạt

Có thể tận dụng thời gian mùa khô để gieo ươm hạt Dầu lai tạo thành cây con với bộ rễ phát triển, khi mùa mưa đến sẽ đưa đi trồng; cây Dầu lai trồng bằng cây con gieo ươm từ hạt sẽ sinh trưởng nhanh hơn trồng trực tiếp bằng hạt; có thể gieo ươm hạt để tạo cây con rễ trần hoặc cây con có túi bầu:

+ Kỹ thuật gieo ươm tạo cây con rễ trần

- Hạt cây Dầu lai có dầu nên khó bảo quản, sau khi thu hái những quả chín (có màu vàng) cần tách vỏ lấy hạt để nơi thoáng mát hong khô hạt, lưu ý không phơi nắng; khi hạt đã khô sẽ ủ trong cát để bảo quản. Thời gian bảo quản khoảng một tháng cần đưa vào sử dụng, nếu để lâu ngày sẽ giảm tỷ lệ nảy mầm; nếu thu hái xong sử dụng ngay thì càng tốt, tỷ lệ nảy mầm có thể đạt trên 95%.

- Hạt đưa vào sử dụng cần ngâm nước một đêm (12 giờ) sau đó rửa sạch, để ráo nước rồi đưa vào ủ; dùng bao bố hoặc vải trải ra sân, đổ hạt lên, dàn đều rồi đập lại bằng lớp vải, phủ rom lên trên; cũng có thể cho hạt vào túi vải để ủ trong cát. Hạt ủ sau 24 giờ cần được kiểm tra, nếu có hạt nứt nanh (nảy mầm) sẽ lấy ra cấy vào luống đất, những hạt còn lại cần được rửa chua để ráo nước rồi tiếp tục ủ và rửa chua hàng ngày; thường ủ hạt từ 5 đến 7 ngày, nếu sau đó còn hạt chưa nảy mầm sẽ loại bỏ.

- Chuẩn bị luống đất để cấy hạt: Đất vườn ươm được cày bừa kỹ đảm bảo tơi xốp, đánh thành luống cao 25cm, rộng mặt luống 1,2m, rộng chân luống 1,5m, dài khoảng 10m, bên cạnh luống có lối đi rộng 0,5m.

Nếu đất vườn ươm là đất cát nghèo dinh dưỡng cần trộn thêm phân chuồng hoai hoặc phân hữu cơ vi sinh 1kg/m² mặt luống và 0,1kg phân lân/m² mặt luống.

- Cấy hạt vào luống đất với mật độ 100 hạt/m², khoảng cách (0,1m x 0,1m). Khi cấy để hạt nằm ngang dùng tay ấn nhẹ hạt sâu 2cm rồi lấp một lớp đất mỏng 1cm; trước khi cấy hạt cần tưới ướt mặt luống.

- Tưới nước: Sau khi cấy hạt sẽ tưới nước hàng ngày, 15 ngày đầu cần tưới nước 2 lần/ngày vào sáng sớm và chiều mát; sau đó tưới 1 lần/ngày vào buổi sáng, sau 1 tháng thì 2 đến 3 ngày tưới 1 lần.

- Làm cỏ: Nếu có cỏ trên mặt luống cần nhổ bỏ và dùng cuốc làm sạch cỏ giữa 2 luống.

- Hạt gieo sau 2 tháng tạo thành cây con cao khoảng 30cm đến 40cm có thể đưa cây đi trồng, trước khi đưa cây đi trồng 1 tuần ngừng tưới nước và cắt bớt lá; chiều hôm trước khi đưa cây đi trồng cần tưới ướt đẫm luống, sáng sớm hôm sau dùng xẻng đào dưới chân luống nhấc từng cây ra, tách đất khỏi rễ cây để có cây rễ trần, xếp cây thành từng bó, lấy đất thịt hòa với nước trong chậu tạo thành dung dịch đất loãng rồi nhúng rễ của từng bó cây vào tạo thành lớp dung dịch đất bao quanh rễ cây rồi vận chuyển đi trồng, khi vận chuyển bằng xe phải dùng lưới đen 50% hoặc 70% để che nắng cho cây.

+ Kỹ thuật gieo ươm cây con có túi bầu

Hạt cây Dầu lai trước khi cấy vào bầu cũng được xử lý như đã trình bày ở phần trên (kỹ thuật gieo ươm tạo cây con rễ trần)

- Túi bầu thường dùng bằng chất dẻo PE có kích thước dẹt 13cmx18cm, đáy túi dán kín nhưng có đục lỗ ở thành túi để thoát nước, khi đổ đầy hỗn hợp ruột bầu thành hình trụ có đường kính khoảng 8cm chiều cao khoảng 16cm, có thể tích khoảng 0,0008m³ (1m hỗn hợp ruột bầu tạo được khoảng 1.200 bầu cây).

- Hỗn hợp ruột bầu tối thiểu phải có 30% đất thịt, 10% phân chuồng hoai hoặc phân hữu cơ vi sinh và 1% phân lân, còn lại là đất cát; nếu có điều kiện mỗi túi bầu có thể cho thêm 0,001kg chất giữ ẩm AMS.1; hỗn hợp ruột bầu được trộn đều rồi cho vào túi bầu, xếp túi bầu thành luống trong vườn ươm, chiều rộng mặt luống khoảng 1,2m, đắp đất vào 2 bên tạo thành chân luống rộng khoảng 1,5m, chiều dài luống khoảng 10m, giữa 2 luống có lối đi khoảng 0,5m.

- Cấy hạt đã nứt nanh vào túi bầu: Đặt hạt nằm ngang giữa mặt túi bầu, dùng tay ấn nhẹ hạt sâu 2cm rồi lấp một lớp đất mỏng 1cm, trước khi cấy hạt cần tưới ướt đẫm túi bầu; sau đó thường xuyên tưới nước, làm cỏ, phá váng mặt bầu.

- Sau gieo hạt 2 tháng, cây có chiều cao 30cm đến 40cm thì có thể đưa đi trồng, trước khi trồng 1 tuần ngừng tưới nước, chiều hôm trước khi đưa cây đi trồng cần tưới ướt đẫm túi bầu.